

การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
Public Participation and Management Affecting the Effectiveness of
Solid Waste Management in Muang district, Nakhon Pathom Province

พีระพงษ์ ดอกคำ¹

Peerapong Dokkham¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 3) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรเป้าหมาย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คนและ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพจำนวน 24 คน เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถามและ เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์สาระ

ผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการ การตรวจสอบ การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการ การตรวจสอบ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ

¹ นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Faculty of Political Science, Pathum Thani University

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการปฏิบัติตามแผน ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. นำรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมและเข้ากับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการตระหนัก รับรู้และสามารถใช้ควบคุมปริมาณขยะในครัวเรือนได้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการ

Abstract

The research purposes were : (1) to study the level of public participation and management affecting the effectiveness of solid waste management in Muang district, Nakhon Pathom Province, 2) to study relationship the public participation and management affecting the effectiveness of solid waste management in Muang district, Nakhon Pathom Province, and 3) to propose guidelines for promoting public participation and management affecting the effectiveness of solid waste management in Mueang District, Nakhon Pathom Province. This was the quantitative research and qualitative research. The target population was the more than 18 year old people lived in area of in Mueang District, Nakhon Pathom Province; the sample group of quantitative research was the 400 people, and the sample group of qualitative research was the 24 people. The research instrument of quantitative research was the questionnaire and the research instrument of qualitative research was the in-deep interview form. The quantitative data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance, and multiple regression analysis; and the qualitative data analysis by the content analysis method

The results were as follows:

1The public participation affecting the effectiveness of solid waste management in Muang district, Nakhon Pathom Province found the overall was at high level; the descending mean were the operation aspect, the audit aspect, the planning aspect, and the plan implementation aspect, respectively. The management affecting the effectiveness of solid waste management in Muang district, Nakhon Pathom Province found the overall was at high level; the descending mean were the operation aspect, the audit aspect, the planning aspect, and the plan implementation aspect, respectively.

2. The public participation and management affecting the effectiveness of solid waste management in Muang district, Nakhon Pathom Province found the consultation participation aspect, the performance participation aspect, the assessment participation aspect, the planning aspect, and the plan implementation aspect, affecting the effectiveness of solid waste management in Muang district, Nakhon Pathom Province at statistics significance .05.

3. The integrated solid waste management model should be adopted in order to involve and integrate with the local people's way of life in order to create awareness, recognize, and able to control of household waste.

Keywords: Public Participation, Effectiveness, Management

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการควบคุม กำหนดนโยบาย เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริการ การตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์โดยรวมของประชาชนในท้องถิ่น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความอิสระทางความคิดของประชาชน เป็นการเข้าร่วมที่มีความเต็มใจ (อรทัย ก๊กผล, 2552 : 17-18) ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด การมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็น 4 แบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคม 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มได้ (Cohen and Uphoff, 1980 : 104)

แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564 มุ่งเน้นการป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ โดยสร้างความเข้มแข็งระบบการบริหาร จัดการอนามัย

สิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาในระยะยาว เสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากร และองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร ทั้งบุคลากรจากหน่วยงานภาคการผลิตที่อาจเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการความสะอาดปลอดภัยของเส้นทางการรับสัมผัสสู่อากาศและส่งเสริมพฤติกรรมสุขอนามัย และบุคลากรจากหน่วยงานด้านการดูแลและรักษาสุขภาพ อันเนื่องมาจากปัญหามลพิษ สิ่งแวดล้อม เร่งสร้างความร่วมมือพหุภาคีและส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพคนไทยอย่างยั่งยืน ตามยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยการป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพ มุ่งเน้นการติดตาม ตรวจสอบ เผื่อระวังปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประเมินความเสี่ยง และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบบริหารจัดการ และสื่อสารเพื่อเตือนภัย และตอบโต้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม กรณีฉุกเฉิน สาธารณภัยและภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกัน และลดปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพจากสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นภัยสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ มลพิษทางอากาศ น้ำบริโภค สุขาภิบาล อาหาร สิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สารเคมีและการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ

ปัญหาที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยทั้งในภาพรวมจังหวัดนครปฐม ได้แก่ การคัดค้านให้มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในพื้นที่ของประชาชน การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และจำนวนประชากรแฝงที่เพิ่มขึ้น และที่สำคัญก็คือการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางหรือแหล่งกำเนิด ตลอดจนการมีจิตสำนึกในการใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ภาครัฐและภาคประชาชน หรือที่เกี่ยวข้องมีความยินยอมที่จะรับผิดชอบและดำเนินการร่วมกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และเพื่อเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

1.การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร 6) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ 7) การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2.การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติงานตามแผน 3) การตรวจสอบ 4) การดำเนินการ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด โดยกำหนดตัวแปรในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1 การมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1980 : 213) 5) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร 6) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ 7) การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น (กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง, 2555 : 14)

2. การบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติงานตามแผน 3) การตรวจสอบ 4) การดำเนินการ (Deming, 1986)

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 1) การลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด 2) การเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 3) การส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย (แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ.2559-2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1.ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 108,466 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 51,364 คน หญิงจำนวน 57,102 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis : MRA) และค่าสหสัมพันธ์ (correlation analysis)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้วิจัยได้ทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ประชาชนเขตเทศบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 24 คน แบ่งเป็น ผู้นำชุมชน 4 คน ผู้นำท้องถิ่น 4 คน และประชาชน 16 คน

2. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยและทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนาม

3. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุปรูป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการ การตรวจสอบ การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการ การตรวจสอบ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการปฏิบัติตามแผน ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. นำรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการให้เกิดการมีส่วนร่วมและเข้ากับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการตระหนัก รับรู้และสามารถใช้ควบคุมปริมาณขยะในครัวเรือนได้

การวิจัยคุณภาพ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร สรุปคือ ประชาชนในชุมชนได้ร่วมรับทราบข่าวสารความเป็นไปในชุมชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นจากการประกาศของผู้นำชุมชนหรือการเข้าร่วมที่ประชุมหมู่บ้าน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น สรุปคือ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ได้รับผลกระทบในสังคมจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะ จะทำให้เจ้าหน้าที่รับทราบข้อบกพร่องและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานได้

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ สรุปคือ ประชาชนได้ร่วมปรึกษาหารือหรือระหว่างกันเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะในชุมชนจนกลายเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อการบริหารจัดการขยะของครัวเรือนตนเองในทิศทางเดียวกันทำให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สรุปคือ เกิดการร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติในการกำจัดขยะมูลฝอยในท้องถิ่นร่วมกัน เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างน้อยที่สุด และส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างสูงสุด

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน สรุปคือ ประชาชนได้ร่วมจัดเก็บขยะตามสถานที่สาธารณะในชุมชน การนำเศษอาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหารมาทำปุ๋ยหมักจุลินทรีย์ การปลูกฝังพฤติกรรมทิ้งขยะอย่างถูกต้องแก่บุตรหลาน ฯลฯ

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สรุปคือ ประชาชนสามารถแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเก็บขยะของเจ้าหน้าที่ให้ทันสังเกตได้รับทราบเพื่อนำไปสู่การแจ้งให้เจ้าหน้าที่ปรับปรุงพฤติกรรมปฏิบัติงานให้มีศักยภาพมากขึ้น

1.7 ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ สรุปคือ ประชาชนทุกคนในชุมชนจะมีสภาพแวดล้อมที่ดี อากาศที่ถ่ายเทสะดวก การมีสถานที่อยู่อาศัยที่ปราศจากขยะเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นกระทบต่อการดำรงชีวิต

2. การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

2.1 ด้านการวางแผน สรุปคือ ผู้นำชุมชนได้ให้ประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปร่วมเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็นแบบแผนการปฏิบัติงานต่อไป ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ร่วมกันหาทางออกที่ดีที่สุดและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ภาครัฐและประชาชนในชุมชน

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน สรุปคือ มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกคนร่วมกันสังเกตการณ์ถึงกระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ว่าตอบสนองต่อแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อเป็นการร่วมกันตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานที่สร้างประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

2.3 ด้านการตรวจสอบ สรุปคือ มีการส่งเสริมให้หน่วยงานเอกชนเข้ามารับผิดชอบต่อส่วนที่ภาครัฐไม่อาจสามารถบริหารจัดการได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการกำจัดขยะอย่างเร่งด่วน การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการขยะปนเปื้อนให้ไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

2.4 ด้านการดำเนินการ สรุปคือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างเปิดเผยข้อมูล โดยมีการประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนที่มีความสนใจได้ร่วมตรวจสอบลักษณะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และเป็นการกระจายข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนได้รับรู้อีกด้วย

3. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

3.1 ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด สรุปคือ มีการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการคัดแยกขยะก่อนทิ้งเพื่อเป็นการป้องกันของเสียอันตรายจากการทิ้งขยะอย่างผิดวิธี และไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง

3.2 ด้านการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สรุปคือ หน่วยงานมีการส่งเสริมให้เกิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เชิงวิชาการต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะได้มีองค์ความรู้เพิ่มเติมที่จะสามารถนำไปประกอบการปฏิบัติงานให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้นได้

3.3 ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สรุปคือ ผู้นำชุมชนมุ่งเน้นให้เกิดกิจกรรมในชุมชนที่สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนตนเอง ส่งเสริมการใช้สิ่งของที่สามารถใช้ซ้ำทดแทนการใช้แล้วทิ้ง สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นให้รักสิ่งแวดล้อมและลดปัจจัยที่จะสร้างมลพิษแก่ชุมชนตนเอง

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการรักษาหรือ การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ มะลิวัลย์ สีหะวงษ์ (2560) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การ

บริหารส่วนตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการวางแผน การแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบในการจัดการแก้ปัญหามูลฝอยในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ (2558) ที่พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้ สถานการณ์และสภาพปัญหา

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุมแสดงความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า การบอกกล่าวหรือตักเตือนเจ้าหน้าที่ที่จัดเก็บขยะหกเลอะเทอะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยวัฒน์ โปะชะกะ และกาญจนา ครอบธรรมชาติ (2554) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการจัดการมูลฝอยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการเก็บรวบรวมและเก็บขนมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมด้านการรักษาหรือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการ รักษาเก็บสุมขยะในชุมชนการใช้เศษหญ้าเศษใบไม้คลุมดิน มากกว่าการทิ้งลงไปในถังขยะ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สีหะวงษ์ (2560) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดย ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การเข้าร่วม ประชุม ประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมกับเทศบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ (2558) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพ ปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การมีส่วนร่วม ในการอบรมปลูกฝังลูกหลานไม่ให้ทิ้งขยะลงคลองหรือข้างถนนเพื่อการทำงานของหน่วยงาน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สีหะวงษ์ (2560) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดย ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ให้เทศบาลทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิศิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ (2558) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

1.7 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงคลองหรือใต้ถุนบ้าน ทำให้ลำคลองและบ้านของตนเองสะอาดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพสิทธิ์ แก้วเห่า (2557) ที่พบว่า สภาพการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือนประชาชนส่วนมากจะให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลกำจัดให้ ในภาพรวมของการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจถึงร้อยละ 93 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนโดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนมากประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเรื่องของการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง ความต้องการของประชาชนต่อการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ประชาชนต้องการถูกค่าเพื่อใช้บรรจุขยะมูลฝอย ถึงขยะที่มีฝาปิดมิดชิด ให้รถเก็บขนมาตรงเวลา ให้มีการส่งเสริมวิธีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าและควรมีการตั้งธนาคารขยะมูลฝอย

2. การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การดำเนินการ การตรวจสอบ การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สีหะวงษ์ (2560) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า หน่วยงานมีการกำหนดองค์ประกอบคุณภาพและเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัลลภ สิงหเสนี (2560) ที่พบว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนจังหวัดนครปฐมในรูปแบบประชารัฐ สามารถดำเนินการได้ดังนี้ 1) การให้ความรู้ 2) แต่งตั้งคณะทำงาน 3) ประสานงานภาคี เครือข่ายหน่วยงานราชการ วัด ศาสนสถาน สถานศึกษา ภาคเอกชน 4) ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร 5) บรรจุลงในแผนการดำเนินงานของหน่วยงานในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง 6) การติดตามประเมินผลและเชิดชูผลงาน พบว่า ควรมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดในรูปแบบประชารัฐด้านสิ่งแวดล้อมให้เชื่อมโยงต้นสังคมและเศรษฐกิจ การจัดการองค์ความรู้และขยายผลชุมชนต้นแบบการจัดตั้งบริษัทประชารัฐด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้สามารถดำเนินงานบริหารจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างเป็นรูปธรรมสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พลังงาน และสังคม สิ่งแวดล้อมที่มีชุมชนปลอดขยะมูลฝอยเกิดขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป

2.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า องค์กรมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจพรรณ สุวรรณท้าว (2559) ที่พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วน ตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินการ/ปฏิบัติงาน ด้านการติดตาม และประเมินผล ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม และด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2.3 ด้านการตรวจสอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า บุคลากรทุกระดับในหน่วยงานให้ความร่วมมือที่จะรับการตรวจประเมินคุณภาพการจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ พิศพร ทักสนา และโชติ บดีรัฐ (2558) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลกเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และในส่วนจากรายข้อในแต่ละด้าน

2.4 ด้านการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า มีการวางแผนปรับปรุงและปรับปรุงการดำเนินงานตามผลการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานน อุยสกุล (2550) ที่พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลาในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมระดับมาก จำนวน 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3. มาตรการการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ปิยวัฒน์ โปะชะกะ และกาญจนา ครองธรรมชาติ (2554) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการเก็บรวบรวมและเก็บขนมูลฝอยอยู่ในระดับมาก ส่วนการคิดและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา การกำจัดมูลฝอยและการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ขยะมูลฝอยแห้งเป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์ได้ยาก เช่น เศษไม้ เศษแก้ว เศษโลหะ กระจก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์ (2540) ที่พบว่า ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือในการแยกขยะมูลฝอย ทั้งนี้เพราะมูลฝอยในถังรองรับแบบแยกประเภทมูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้งไม่มีความแตกต่างกัน และจากการประเมินความเป็นไปได้ในการแยกมูลฝอยและรูปแบบการแยกมูลฝอยที่เหมาะสม พบว่า โรงเรียนควรมีการแยกมูลฝอย

ออกเป็น 3 ประเภท คือ กระจาด แก้ว พลาสติก โลหะ และมูลฝอยทั่วไป ส่วนตลาด และชุมชนควรแยกมูลฝอยออกเป็น 2 ประเภท คือ มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง

3.2 ด้านการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ขยะมูลฝอยแห้งเป็นขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์ได้ยาก เช่น เศษไม้ เศษแก้ว เศษโลหะ กระจาด ที่มาสามารถนำไปเป็นพลังงานเชื้อเพลิงเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารัง เรืองโสภณและคณะ (2553) ที่พบว่า 1) รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยมีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย มีการเก็บและขนขยะทุก 2 วัน การสร้างเครือข่ายคัดแยกขยะ ด้วยวิธีการบอกปากต่อปากการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้ และคำแนะนำ เกี่ยวกับการจัดการขยะชุมชน รณรงค์ให้คั้นในชุมชน แยกขยะจนเป็นนิสัย เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการ ขยะมูลฝอยรับรู้ และเรียนรู้ วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่องพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทางบก คือการแยกขยะขวดน้ำพลาสติกและกระจาดทุกชนิด ส่วนทางลบ คือ มีการทิ้งขยะทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำ และที่สาธารณะและ มีการใช้แล้วทิ้งลงในถังขยะและบนดิน ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ที่ต้องมีการแยก ประเภทขยะมูลฝอย และการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย มีการใช้เครื่องย่อยสลายขยะเปียกและขยะแห้ง

3.3 ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าประชาชนควรร่วมมือช่วยกันคัดแยกขยะ และเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นขยะที่ย่อยสลายได้ให้มากขึ้น เป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ที่เริ่มต้นจากครัวเรือน เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เกิดความรู้สึก สำนึกรักในสภาพแวดล้อมที่ตนอาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานกมล พิสิฐอรุณกุล และเสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี (2547) ได้พบว่า ด้านการจัดการมูลฝอย ครัวเรือนส่วนใหญ่ทิ้งมูลฝอยลงในถังรองรับของเทศบาล รองลงมาใช้วิธีเผาขยะมูลฝอยเองในครัวเรือน ปัญหาที่พบในการจัดการมูลฝอย ได้แก่ ปัญหาในการจัดเก็บล่าช้า ไม่ตรงเวลา เสียงดังรบกวน และมีขยะมูลฝอยตกหล่นระหว่างการจัดเก็บของพนักงาน ปัญหาด้านถังรองรับมูลฝอยไม่เพียงพอและชำรุด และวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบเผาที่ก่อให้เกิดควัน รบกวนและปัญหาเด็กทิ้งขยะมูลฝอยไม่เป็นที่ ด้านการคัดแยก พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่มี การคัดแยกเนื่องจากไม่มีถังสำหรับคัดแยกในชุมชน จำนวน และประเภทของขยะมูลฝอยไม่ มากพอสำหรับการคัดแยก หรือแม้จะคัดแยกแล้วก็ถูกนำมารวมในการกำจัดอยู่ดี เป็นการไม่สะดวกและเสียเวลา ส่วนด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของประชาชน พบว่า ประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับมูลฝอยส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ส่วนทัศนคติของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย พบว่า ประชาชน เห็นด้วยว่าตนเองควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามูลฝอยในชุมชนของตนมากที่สุด ด้าน

พฤติกรรม การจัดการมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการทิ้งมูล ฝอยลงถังรองรับมูลฝอย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรักษาหรือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการวางแผน และด้านการปฏิบัติตามแผน ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุมรับฟังความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการตรวจสอบ ด้านการดำเนินการ ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะและแนวทาง ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร ควรมีการวางแผนจัดหาสิ่งของ เช่น อุปกรณ์ทำความสะอาด ถังขยะ ในครัวเรือน และทุกครั้งที่การขอความร่วมมือก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหามูลฝอยในชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการประชุม ควรมีการรักษาหรือในเรื่องข้อผิดพลาดในการจัดการขยะเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมด้านการรักษาหรือ ควรมีการจัดทำโครงการธนาคารขยะและโครงการกองทุนรับซื้อขยะแต่ละครัวเรือน เพื่อสร้างแรงจูงใจลดปริมาณขยะ

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการกำจัดขยะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนควรจัดให้ประชาชนส่วนเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการกำจัดขยะ

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนควรจัดให้มีการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมของเทศบาลในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ควรจัดให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของเทศบาล

1.7 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรจัดให้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้

2. การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะและแนวทาง ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการวางแผน ชุมชนควรมีการวางแผน กำหนดสถานที่กำจัดขยะที่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างเป็นระบบ

2.2 ด้านการปฏิบัติ หน่วยงานควรมีการประชาสัมพันธ์แผนการดำเนินการประกันคุณภาพให้บุคลากรทุกระดับก่อนนำไปปฏิบัติ

2.3 ด้านการตรวจสอบ หน่วยงานควรมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับการตรวจประเมินคุณภาพการจัดการขยะมูลฝอย

2.4 ด้านดำเนินการ หน่วยงานควรมีการแจ้งผลการตรวจประเมินคุณภาพให้บุคลากรทุกระดับ เพื่อให้ทุกระดับการทำงานมีความชอบธรรม

3. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะและแนวทาง ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด ควรมีการคัดแยกขยะบางชนิดเช่น กระดาษ กระจก สามารถนำกลับมาใช้เพื่อลดจำนวนขยะมูลฝอยในชุมชน

3.2 ด้านการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ควรมีการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทขายได้ ออกจากขยะทั่วไป ช่วยลดปริมาณขยะในชุมชนก่อนนำไปกำจัด

3.3 ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หน่วยงานควรมีการรณรงค์เพื่อปลูกฝังเยาวชนเกี่ยวกับการคัดแยกขยะและการใช้ขยะอันตรายเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะได้ง่ายมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำรูปแบบการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ส่งผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอย ไปทดลองใช้จริงในชุมชน เพื่อศึกษาผลและปัญหาของการใช้รูปแบบและนำมาพัฒนา ปรับปรุงให้รูปแบบมีความเหมาะสมต่อชุมชนยิ่งขึ้นต่อไป

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการคัดแยกขยะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในพื้นที่ศึกษาอื่นๆ เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเพื่อค้นหาการกำจัดขยะในลักษณะความร่วมมือแบบบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือ ในการสร้างทางเลือกที่ดีในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนให้ดีขึ้นของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อรับมือกับขยะที่มากขึ้นในปัจจุบัน และผลกระทบทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559–2564. กรุงเทพฯ : สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ.
- กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางิ้ว อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางิ้ว. เพชรบูรณ์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ชานนท์ ชุ่มสกุล. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครยะลาในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. ปรินฤพานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์. (2540) การแยกมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยที่แยกแล้วในแหล่งกำเนิดต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉำรง เรืองโสภณ และคณะ. (2553). การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสม โดยความร่วมมือของชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม จังหวัดเพชรบุรี. ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- เบญจพรรณ สุวรรณท้าว. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเลิง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 5(1).
- ปิยวัฒน์ โปษะกะ และกาญจนา ครองธรรมชาติ. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวงโสภนระ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6.
- ปานกมล พิสิฐอรุณกุล และเสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี. (2547). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในการจัดการมูลฝอยชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปริก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา. วารสารสงขลานครินทร์.
- พิศิพร ทศนา และโชติ บดีรัฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.
- พัลลภ สิงหเสนี. (2560). แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืนในรูปแบบประชารัฐ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- มะลิวัลย์ สีหะวงษ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์. รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (proceedings) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17.

สรรพสิทธิ์ แก้วเฮ้า. (2557). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 10(1).

อรทัย ก๊กผล. (2552). คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : จรัสสินิทวงศ์การพิมพ์.

Cohen, J. M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations Place in Rural Development : Seeking Clarity Through Specificity*. New York: World Developments.